

про висвяту Олександрійських Патріархів від пресвітерів // Там само. – 1928. – Ч. 2 (7). – С. 109–121.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 304. – Дис. 1665; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 3876; ЦДАВОУ. – Ф. 3984. – Оп. 3. – Спр. 561, 707; ЦДАГОУ. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 52735-фп.

Опубл. дж.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1899–1900 учебный год. – К., 1900. – С. 479–482, 495, 503–505; Извлечение из журналов Совета Киевской духовной академии за 1905–1906 учебный год. – К., 1906. – С. 87–89, 192, 213–214; [Те саме] за 1906–1907 учебный год. – К., 1907. – С. 9–27; Листи Володимира Чехівського з ув'язнення // Мартирологія Українських Церков : у 4 т. – Т. 1 : Українська Православна Церква : документи, матеріали, християнський самвидав України / упоряд. і ред. О. Зінкевич, О. Воронин. – Торонто; Балтимор, 1987. – С. 503–520.

Літ.: Бульбенко Ф. Століття з дня народження Всеукраїнського Благовісника Української Автокефальної Православної Церкви Володимира Чехівського (1876–1976) // Церква і Життя (Чикаго). – 1976. – № 2/113. – С. 7; Бурко Д. Професор Володимир Чехівський // Українська Автокефальна Православна Церква – вічне джерело життя. – Саут-Бавнд-Брук, 1988. – С. 333–344; Преловська І. М. Доля Благовісника // Старожитності. – К., 1995. – Ч. 5–6 (72–73). – С. 24–25; Вона ж. Відправа Благовісника // Розбудова держави. – К., 1996. – Ч. 1 (42). – С. 45–51; Вона ж. Діяльність В. М. Чехівського, Благовісника УАПЦ, як богослова по обґрунтуванню канонічності УАПЦ (біографічний нарис і огляд праці) // Наук. записки. Зб. праць молодих вчених Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. – К., 1997. – Т. 2. – С. 295–321; Вона ж. Благовісник УАПЦ В. М. Чехівський (1876–1938) (біогр. довідка) // Борисфен. – Дніпропетровськ, 2000. – № 12 (114). – С. 17; Вона ж. Слідчі справи братів Чехівських як нове джерело до вивчення біографій репресованих діячів УАПЦ (1921–1930 рр.) // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – К., 2003. – № 1 (20). – С. 258–277; Вона ж. Джерела з історії Української Автокефальної Православної Церкви (1921–1930) – Української Православної Церкви (1930–1939). – К., 2013. – С. 32, 33, 35, 38, 47, 49, 60, 69–71, 79, 87, 99, 106, 114, 117, 120, 121, 131, 133, 134, 149, 165, 185, 196, 199, 206, 209, 212, 215–217, 221, 230, 231, 234, 250, 256, 257, 261, 267, 279, 290, 293, 294, 296, 298, 303, 304, 315–322, 333–336, 347–350, 356, 362, 382, 413–416, 418, 422, 423, 428, 437–439, 448, 449, 450, 457, 465, 468–470, 476, 479, 483, 485, 488, 489, 492–501, 505, 509, 519–525, 533, 545, 559, 568, 604, 613, 651; Чехівський Володимир Мойсейович // Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради. Біогр. довідник. – К., 1998. – С. 181–182; Трембіцький А. М. До біографії Володимира Чехівського – чільного діяча Подільської «Просвіти» // «Просвіта» в духовно-культурному піднесенні України : зб. наук. праць / за ред. П. Мацька. – Хмельницький, 2005. – С. 200–211; Він же. Володимир Чехівський – державний і громадсько-просвітницький діяч (до 130-річчя з дня народження) // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Кам'янець-

Подільський, 2006. – Т. 8. – С. 184–204; Він же. Науково-богословська спадщина Володимира Чехівського // Праці Кам'янець-Подільського нац. ун-та ім. І. Огієнка. – Сер. : Бібліотекознавство та книгознавство. – Вип. 2. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 75–86; Бухарева І. В., Даниленко В. М., Окіпнюк В. М., Преловська І. М. Репресовані діячі Української Автокефальної Православної Церкви (1921–1939) : біогр. довідник. – К., 2011. – С. 104–108.

А. В. Стародуб

ЧЕХОВИЧ Венедикт Павлович [рос. Чехович Венедикт Павлович] (1804–20.11[02.12].1862), випускник і викладач КДА – педагог, перекладач.

Нар. у с. Лаврів Луцького пов. (нині – р-ну) Волин. губ. (нині – обл.) у сім'ї священика. Після закінчення Волин. ДС (1817–23) навчався у КДА (1823–27), де здобув ступ. магістра богослов'я і словесних наук (затверджений Комісією духовних уч-щ при Св. Синоді 12.12.1827 на підставі розгляду розрядного списку, наданого Конференцією КДА, та двох випускних творів: «О том, что учение о бессмертии души человеческой было известно во все времена Иудейской Церкви» і «De libris orthodoxae orientalis ecclesiasticae institutione»).

Після закінчення академ. курсу був залишений у КДА, де прослужив 35 років, обіймаючи посади бакалавра (з 12.12.1827) і орд. професора (з 23.10.1834) фіз.-мат. наук. Опікувався викладанням фізики і розбудовою фізичного кабінету КДА. Певний час виконував функції секретаря Академії (06.07.1853–25.05.1857). За сумісництвом викладав фізику і фізичну географію в Ун-ті Св. Володимира у статусі екстраорд. професора і зав. фізичним кабінетом (24.09.1837–04.05.1839; 17.08.1839–27.07.1846). Читав курс фізики в Київ. ін-ті шляхетних дівчат (31.12.1842–10.09.1850). У пам'яті студентів закарбувався знавцем предмета, майстерним лектором, талановитим педагогом. Заслужив авторитет і повагу в духовно-академ. і університетських колах Києва.

Як перекладач із польс. мови, входив до складу держ. комісії, що розслідувала

обставини і хід польс. повстання 1830–31 (10.06.1831–01.02.1835), комісії військ. суду при київ. ордонансгаузі (комендантському управлінні) (14.10.1831–04.11.1832), держ. комісії у справі про таємні тов-ва в Києві (12.11.1838–01.01.1840). Був дійсним членом київ. Тимчасової комісії із розгляду давніх актів Зах. краю (з 03.07.1845), єпархіального Історико-стат. ком-ту (з 26.06.1851) та комісії з опису губерній, що входили до складу Київ. учбового округу (з 1857). Бувши членом Київ. цензурного ком-ту, опікувався ж-лом «Вестник Юго-Западной и Западной России», що виходив у Києві з липня 1862.

Протягом багаторічної сумлінної пед. діяльності отримав численні відзнаки, у т. ч. ордени Св. Анни 3-го (04.03.1849) і 2-го (12.03.1861) ступ., Св. Станіслава 2-го ступ. (10.10.1855).

Помер у Києві від судинної хвороби. Похований на Щекавицькому кладовищі.

Не залишивши самостійних наук. праць, Ч. мав репутацію одного з найерудованіших київ. професорів сер. ХІХ ст., людини із широким кругоглядом і різнобічними інтелектуальними зацікавленнями. Займаючись фізикою і метеорологією (у 1842–44 та 1852–53 вів метеорологічні спостереження), демонстрував обізнаність у богослов'ї, філософії, історії (особливо місцевій), літ-рі. Захоплюючись археологією, підтримував дружні стосунки з відомим археологом К. А. Лохвицьким (1774–1849) і брав участь у здійснюваних ним археол. розкопках у Києві. Досконало володів польс., лат., нім. мовами; добре знав давньогрец., давньоєвр., франц. мови. За дорученням Конференції КДА, у 1838 переклав із нім. та опублікував працю Й. Вебера «Наука вещественной природы, или Динамика вещества». Працюючи у Тимчасовій комісії з розгляду давніх актів, займався перекладами архів. документів із лат. і польс. мов; брав участь у підготовці до друку її видань. Був одним із упорядників і наук. редакторів серії «Памятники, изданные Киевской комиссией для

разбора древних актов» (К., 1845–49; у 4 т.); у 2-му томі (К., 1846) опублікував низку важливих документів з історії Київ. Богоявленського братства і КМА, переданих б-ці КДА митрополитом Євгенієм (Болховітіним), тим самим продовжуючи археогр. студії, розпочаті на зламі 1820–1830-х його однокурсником і колегою Ф. С. Шимкевичем. Був добре обізнаний із пам'ятками полемічної л-ри ХVІІ ст., історією польс. шляхти та монастирів на укр. теренах. Як знавець латини, у 1860–62 разом із Д. О. Подгурським опікувався перекладом і підготовкою до друку на сторінках ж-лу «Труды Киевской духовной академии» листів і трактатів християн. богослова, одного з Отців Церкви Св. Кипріяна Карфагенського († 258). За свідченнями колег, друкував статті релігійно-морального змісту в ж-лі «Воскресное чтение», який видавався при КДА з 1838 (твори, вміщені у цьому ж-лі, виходили без підпису авторів, що в більшості випадків, у т. ч. і щодо публікацій Ч., унеможливило здійснення їхньої достовірної атрибуції).

Виховав п'ятеро синів. Один із них, відомий правник В'ячеслав Венедиктович Чехович († 24.01.1879), заповів Києву всі свої (доволі значні) статки, з тим щоб відсотки з капіталу і майна витрачалися, «на вечные времена», для забезпечення початкової освіти для незаможних киян.

Пер.: Наука вещественной природы, или Динамика вещества. Соч. Иосифа Вебера, бывшего профессора физики в Делингене / пер. с нем. – К., 1838. – [4], 391 с.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 301 (КДА). – № 767 Л; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 197, 457, 617, 795, 880, 881, 954, 1018, 1109, 1223, 1227, 1228, 1358, 1363, 1374, 1520, 1530, 1839, 1841, 1846, 2176, 2383, 3814, 4762; Оп. 3. – Спр. 29, 106, 108, 119, 139, 473, 647.

Опубл. дж.: Певницкий В. Ф. Слово на погребение профессора Киевской духовной академии, статского советника Венедикта Павловича Чеховича, скончавшегося 20 ноября 1862 года // ТКДА. – 1862. – № 11. – С. 393–404; Лебединцев Ф. Г. Речь при погребении ординарного профессора Киевской духовной академии, статского советника Венедикта Павловича Чеховича // Там само. – С. 405–410; Профессор Киевской духовной академии Венедикт Павлович Чехович (некролог) // Вестник Юго-Западной и Западной России. – 1862. – Т. 2. – Кн. 6. – Отд. IV. – С. 273–284; Не-

кролог (В. П. Чехович) // КЕВ. – 1863. – № 1. – Отд. 2-й. – С. 7-15; Списки начальников и наставников Киевской духовной академии за истекшее пятидесятилетие ее, 1819-1869 // Пятидесятилетний юбилей Киевской духовной академии. – К., 1869. – С. 397; *Мальшевский И. И.* Пожертвование Киеву Вячеслава Венедиктовича Чеховича и заметка о жертвователе // КЕВ. – 1879. – № 9. – Ч. офиц. – С. 8-9; *Певницкий В. Ф.* Мои воспоминания. II. Студенческие годы. 1851-1855 г. – К., 1911. – С. 10, 121-122, 147, 160-161; *Певницкий В. Ф.* Мои воспоминания. Служение в Академии в должности профессора // ТКДА. – 1911. – № 5. – С. 102-103; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796-1869 гг.). – Т. 5 (1823-1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 26-27, 32, 85, 121-122, 127, 149, 155, 172, 181, 653, 702, 719; Академические воспоминания † протоиерея Д. Ф. Певницкого // КЕВ. – 1915. – № 4. – Ч. неофиц. – С. 82; Воспоминания студента Киевской духовной академии / общ. А. М. Чижевский // РС. – 1917. – № 2. – С. 239.

Літ.: *Певницкий В. Ф.* Сведения о жизни покойного профессора Киевской духовной академии В. П. Чеховича // ТКДА. – 1862. – № 11. – С. 411-426; *Аскоченский В. И.* История Киевской духовной академии по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 109, 112, 183-184, 189, 200, 212; *Мальшевский И. И.* Деятельность митрополита Евгения в звании председателя Конференции Киевской духовной академии // ТКДА. – 1867. – № 12. – С. 594-595, 613, 645-648; Чехович Венедикт Павлович // Биограф. словарь профессоров и преподавателей имп. Университета Св. Владимира (1834-1884) / сост. и ред. В. С. Иконников. – К., 1884. – С. 734-736, 815; *Захарченко М. М.* История Киевского института благородных девиц, 1838-1888. – К., 1888. – С. 36; *Теодорович Н. И.* Волынская духовная семинария. История первоначального устройства ее и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ее в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 355; *Тычино Н.* Чехович Венедикт Павлович // РБС. – Т. : Чаадаев-Швитков. – СПб., 1905. – С. 369-371.

М. Л. Ткачук

ЧУДЕЦЬКИЙ Павло Іванович [рос. Чудецкий Павел Иванович] (1844-24.05 [05.06].1886), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог.

Нар. у с. Поздєєвському Нерехтського пов. Костромської губ. (нині – Некрасовського р-ну Ярославської обл.) у сім'ї священника. Після закінчення Костромської ДС (1862-68) викладав арифметику і географію в Костромському ДУ. У 1869-73 навчався на церковно-істор. відділенні КДА. Добре во-

лодіючи нім. і франц. мовами, ґрунтовно вивчав істор., філос. і пед. літ-ру. Наприкінці 3-го курсу підготував канд. твір «Историческое исследование о числе монастырей русских, закрытых в XVIII и XIX веках», що отримав схвальну рецензію професора КДА П. О. Терновського і був опублікований у 1877 в ж-лі «Труды Киевской духовной академии» та окремих накладом. Наприкінці 4-го курсу склав магістерські іспити з психології, педагогіки, історії філософії, осн. богослов'я і прочитав із цих дисциплін пробні лекції. Закінчив КДА зі ступ. канд. богослов'я, отримавши право на здобуття ступ. магістра на підставі захисту друкованої дис. без додаткових іспитів (ухвалу Ради КДА від 31.05.1873 затверджено митрополитом Київським і Галицьким Арсенієм (Москвіним) 05.06.1873).

З 19.08.1873 викладав огляд філос. учень і педагогіку в Таврійській ДС, де здобув репутацію дисциплінованого і компетентного педагога. У 1874 обійняв посаду інспектора. У 1876-78 тимчасово викладав словесність і математику. Був членом Пед. і Розпорядчих зборів. За сумісництвом викладав географію, рос. мову, арифметику і педагогіку в Таврійському єпархіальному жін. уч-щі, де служив також інспектором класів.

Указом Св. Синоду від 21.06.1878 переведений на посаду інспектора Кишинівської ДС. Запровадив додаткові вечірні заняття з позакласного читання; зорієнтував відкрите в семінарії 19.12.1879 Трьохсвятительське братство не лише на допомогу нужденним учням, а й на підтримку учнівської б-ки та естетичне виховання семінаристів. Був редактором ж-лу «Кишиневские епархиальные ведомости» (01.11.1881-01.04.1883), де опублікував низку праць із дидактики та історії рос. духовної школи.

Указом Св. Синоду від 21.04.1883 призначений ректором семінарії в м. Тифлісі (нині – м. Тбілісі, Грузія) із прийняттям священства і піднесенням до сану протоієрея. Одночасно очолював Братство Грузин.